

همشهری

حافظ

ز بیخودی طلب بار می کند حافظ
چو عقلی سه طلبکار گنج قارون است

صفحه از: علیرضا پیرای

همشهری: www.hamshahronline.ir
سایت روزنامه: newspaper.hamshahronline.ir

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر (عج)، کوچه شهید سید کمال قریشی، شماره ۱۴
کد پستی: ۴۵۹۵۴-۱۹۶۶۶ تهران، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۵۴۴۶
تلفن: ۲۲۰۳۳۰۰۰، فاکس: ۲۲۰۳۳۰۰۰، تلگرام: ۲۲۰۳۳۰۰۰

پیش از آگهی: ۸۳۳۲۱۰۰۰
چاپ: همشهری
تلفن: ۶۸۰۷۵۰۰۰
توزیع و اشتراک: موسسه نشر گستر امروز نوین
تلفن توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰
تلفن اشتراک: ۶۱۹۳۳۱۱۴

سرمین من: مدیر: زهرا عباسی
تدوین: مدیر: عباسی محمدی
مدیر: مریم سرخوش
سرخ: مدیر: جواد عزیزی
مدیر: محمد جعفری
دانشپناه: مدیر: ساسان شادمان
مدیر: زهرا خاچی
جامعه: مدیر: همة طباطبایی
گزارش: مدیر: مسعود میر
مدیر: فاطمة عسگری نیا
۱۴ سینما و تلویزیون: مدیر: مسعود روتی
مدیر: علیرضا محمودی
صفحه آخر: مدیر: جواد نصرتی
طرح و گرافیک: مدیر: محمد علی حلیمی

سیاسی و دیپلماتیک: مدیر: حسین ارجلو
شورنگار: مدیر: پروانه بهرام نژاد
مدیر: مریم باقری پور
اقتصاد: مدیر: حسین لطفی
مدیر: مریم موسوی پور
تماشاگر: مدیر: امیر محمد یعقوب پور
مدیر: لیلی خرسند

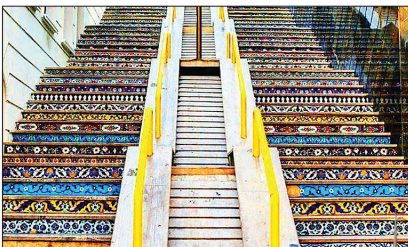
صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
مدیر: دانیال معمار
مدیر: تحریریه: سید مجتبی صادقی
معاونان سردبیر: شهرام فرهنگي، علی عمادی
شاهین امین، حامد قوقانی
مدیر فنی: حامد یزدانی
مدیر هنری: مهدی سلامی
مدیر عکس: امیر پناهیور

حضرت امیر المؤمنین علی:
هر که جوینده چیزی باشد به تمام آن یابه
قسمتی از آن می رسد.

اذان ظهر: ۱۳:۰۱ غروب آفتاب: ۱۸:۵۹
اذان مغرب: ۱۹:۱۹ نیمه شب شرعی: ۲۳:۱۲
اذان صبح فردا: ۳:۲۵ طلوع آفتاب فردا: ۵:۰۲

تهرانگرام

محله چهل بله تهران

یکی از مهم ترین مشخصه های محله یوسف آباد پله های معروف آن است؛ تا جایی که یوسف آباد رابه واسطه پله هایی که دارد، محله چهل پله نیز می نامند. مشخص شده که پله خیابان اول جزو نخستین بناهای ساخته شده منطقه یوسف آباد است که حدود سال های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۰ شمسی، مرحوم حاج مصطفی انواری در داخل ملکش ساخته بود. نخستین پله ها در تقاطع خیابان مستوفی، خیابان ولیعصر (عج) ساخته شد و به ترتیب پله دوم، پله سوم و چهارم در پایان به خیابان انبشار منتهی می شود. نکته جالب اینجاست که هر چه از همان خیابان پله اول به شمال محله نزدیک می شویم به تعداد پله ها افزوده می شود.

تهران مصور

صندلی خونین در نخستین موزه ایران

ناصرالدین شاه درحالی که آماده می شد تا پنجاهمین سال سلطنت خود را جشن بگیرد به دست میرزا رضا کشته شد و صدراعظم برای اینکه مردم متوجه نشوند تیر خورده دستور داد او را بر صندلی بنشانند و پارچهای روی زخمش بگذارند. بعد از خروج از حرم او را همراه یک کالسکه درحالی که دستش را به علامت سلام بالا نگه داشته بود از محل دور کردند. این صندلی اکنون در همان موزه ای قرار دارد که شاه ایران به تقلید از اروپایی ها برای نگهداری آثار گرانبها و تاریخی، سال ۱۲۹۳ هجری قمری به عنوان نخستین موزه ایران بنا کرده، یعنی کاخ موزه گلستان.

صندلی که ناصرالدین شاه معزوب بر آن نشاندند، اکنون در همان موزه ای قرار دارد که شاه ایران به تقلید از اروپایی ها از اروپایی ها برای نگهداری آثار گرانبها و تاریخی، سال ۱۲۹۳ هجری قمری به عنوان نخستین موزه ایران بنا کرده، یعنی کاخ موزه گلستان.

تهران نامه

ساعت های جاسوسی

ساختمان ایستگاه راه آهن تهران یا استاسیون قدیم از دوران پهلوی اول در ضلع جنوبی میدان راه آهن ساخته شد که معماری قابل تأمل و ماجراهای جالبی دارد. بعد از اشغال ایران در ۳ شهریور سال ۱۳۲۰، راه آهن کاملاً به اشغال متفقین و سربازان روس، انگلیس و آمریکادر آمد، رفت و آمدها به شدت کنترل می شد و این در حالی بود که از داخل سالن اصلی اخبار نقل و انتقال متفقین بلافاصله به آلمان مخابره می شد. تاندتها متفقین سرگیزه گرفته بودند که از چه طریقی این پیام ها رود بدل می شود که بعد متوجه شدند این موضوع به ساعت ها مربوط می شود. ساعت نصب شده بر سر در ورودی به عنوان فرستنده و ساعت داخل سالن به عنوان گیرنده اخبار تهران در برلین را ارسال و دریافت می کردند.

تهران؛ چی بود، چی شد

عکس هایی از دیروز و امروز تهران به فاصله چند دهه که گذر زمان را نشان می دهند

سیدمروش طباطبایی پور

تغییر می تواند نشانه رشد و پیشرفت باشد؛ موضوعی است که آدمیان را زنده نگه می دارد و آنها را از یکنواختی و خمودگی درمی آورد. مدیران شهری نیز در گذر زمان، گاهی در معماری و نمادهای شهری تغییر ایجاد می کنند تا دیدگان

با و بدون پل

اینجا یک پل کم است؛ پلی به نام سید خندان که انگار در گذشته های دور کافه مردی خوش پر خور و خندان بوده. این عکس قدیمی در اوایل دهه ۱۳۵۰ شمسی گرفته شده است. پل سید خندان در سال ۱۳۵۶ ساخته شد و بار ترافیکی خیابان رسالت را به دوش کشید.

باشکوه جنوب شهر

ساخت بنای ایستگاه راه آهن تهران از سال ۱۳۰۶ آغاز و در سال ۱۳۱۷ تکمیل شد. این عکس قدیمی مربوط به روزگاری است که هنوز نخستین ایستگاه راه آهن تهران بازگشایی نشده بود؛ ساختمانی که به همراه ایستگاه راه آهن در حدود ۱۷۴ هکتار وسعت دارد و ولادیسلاو ویچ گارادیتسکی، معمار شهیر اوکراینی آن را طراحی و اجرا کرده بود.

همچنان ایستاده

هتل استقلال کنونی که در قدیم نامش هیلتون بود، در زمان افتتاح برج غربی در سال ۱۳۴۱، یکی از بزرگ ترین هتل های ده ستاره در خاورمیانه بود. این هتل روی بلندی های چهارراه پاکوی بنا و به مرور تکمیل شد. تصویر قدیمی مربوط به دهه ۱۳۴۰ شمسی است و اکنون نامش به هتل پارسیان استقلال تغییر کرده.

سرگل شمیران

اینجا سسر پل تجریش است یا همان میدان تجریش. ابتدای خیابان ولیعصر (عج). عکس قدیمی مربوط به سال ۱۳۳۵ است. در عکس جدید، پل تجریش به میدان تبدیل شده است.

میدان امام خمینی (توپخانه) چندین بار تجدید بنا شد و به گفته برخی تهران شناسان، در سال ۱۳۰۲، بنای بلدی به تهران در ضلع شمال میدان ساخته و تکمیل شد. در این دو تصویر، ساختمان بلدی به دیروز و ساختمان بازار آفرینی شده امروز را می بینید.

نشانی وصال

اینجا بمب بنزین خیابان انقلاب، بنش خیابان وصال است و به اواخر دهه ۱۳۲۰ بازمی گردد. این پمپ بنزین همچنان برقرار و فعال است، اما در تصویر سمت راست نازل بنزین، خودرو در حال سوخت گیری، پوشش راننده آن و شکل و لباس های مسئول جایگاه قابل توجه است.

سینمای محبوب مرکز شهر

عکس قدیم مربوط به اوایل دهه ۱۳۲۰ شمسی است. وقتی که سینما دانا وجود داشت. این سینما در سال ۱۳۳۲ افتتاح و سپس با تغییراتی در سینما سیده تبدیل شد. امروز سینما سیده در خیابان انقلاب، بنش خیابان وصال قرار دارد.

شهر خاندان های ریشه دار

علیرضا زمانی

به تهران امروز و گذشته اش که نظر می افکنیم، خاندان های بزرگی را می بینیم که در آن زیسته و در حال زیستن هستند. درست است که تهران از زمان آغامحمدخان پایتخت بوده، اما ریشه برخی خاندان های ساکن تهران به دوره صفویه می رسد. خاندان حکیم هاشمی از آن دست خاندان هایی هستند که جد بزرگشان حکیم محمد هاشم تهرانی، پزشک حاذق دوران صفوی، در تهران می زیست. همان حکیم هاشم که مسجد و مدرسه حکیم هاشم را حدود ۱۵۰ سال پیش به تاریخ ۱۱۰۴ ق در تهران وقف نمود. همان مسجد و مدرسه که امروزه در کوچه تکیه دولت باقی است و زمانی به مسجد و مدرسه مادرشاه شناخته می شد. حکیم هاشم، طبیب شناخته شده آن دوران و صاحب تألیفاتی چون مصباح الخزائن و مفتاح الدفاتن، بزرگ خاندان حکیم هاشمی است که هنوز در تهران زندگی می کنند و نفس می کشند و تولیت موقوفات او را عهده دارند. از دیگر خاندان های قدیمی تر تهرانی می توان به خاندان شیخ رضایی اشاره نمود. همان خاندان که امروز تولیت مسجد جامع بازار را عهده دارند و حتی قبل تر از خاندان حکیم هاشمی در تهران بوده و زندگی کرده اند. مولانا ملامحمد عاشورا کرمانشاهانی، متولی قدیمی ترین موقوفات و قننامه دار تهران (جد آنها به دوران ۱۰۶۰ ق) زمان وقف موقوفات تحت نظارتشان، در تهران زندگی می کرد و امروز یکی از اعقابش به نام شادان شیخ رضایی حی و حاضر کار اجدادش را همچنان پی می گیرد.

معبر الممالک ها هم از آن خاندان های قدیم تهرانند که دوره فتحعلی شاه به تهران آمدند. همان معبر الممالک ها که نسبشان به یازید بسطامی می رسد و اعقابشان هنوز در تهران تولیت دار مسجد و مدرسه معبر هستند. به غیر اینها خاندان های بسیاری که شاید خیلی شناخته شده نباشند اما ساکنان اطراف تهران در دوره زند و آقامحمدخان هستند. همان اطراف که امروز محله های جنوبی تهران را شکل داده اند. رضاعلی فرخرو یا همان شمر معروف باشکوه ترین تعزیه تهران که به خسرو شمر می شناسیمش و هم اکنون در دولت آباد، معین البکی یگانه تهران است، از هفت لنگه های بختیاری است که اواخر دوره زند به دولت آباد آمدند و ساکن قلعه آن شدند. یا زهره وندها و کلهرهای یافت آباد که از زمان زند در تهران هستند و هنوز هم در یافت آباد زندگانی سری می کنند و خاندان ثقفی تهران که در گذشته به لقب و فامیل کلاتر شناخته می شدند. همان ثقفی ها که برخی شان از علمای بزرگ تهرانند و از این رو کلاتر نامیده می شدند که از نوادگان میرزا محمود خان کلاتر، همان شخصی که جای شهردار امروز به امور شهر دوران محمدشاه و ناصرالدین شاه می رسید و پسرش محمدرکی خان کدخدای سنگلج بود. همان میرزا محمدخان کلاتر که وقفبانی در تهران دارد و نسبش به مختار ثقفی می رسید و از این رو نوادگانش فامیل ثقفی را از برای خود انتخاب کردند. به غیر اینها خاندان هایی ساکن شهری هستند که قدیمی ترین خاندان های ساکن تهران امروز به حساب می آیند که نسبشان به یکی از عرفا و شاعران قرن ششم و هفتم می رسد. اینها نمونه ای از خاندان های قدیم تهرانند که کمتر درباره آنها گفته و شنیده ایم.

دیروز نامه

دوروی سکه شهر فرودگاهی

بیایید که در تصویر می بینید و انگار تنها جاده ای از دلش عبور کرده حالا همان فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره) است؛ فرودگاهی که در تمام لحظه های شبانه روز زنده است و از مسافران هوایی داخلی و خارجی پایتخت میزبانی می کند. این گزارش درست ۳۰ سال پیش در چنین روزی در صفحه ۵ روزنامه همشهری منتشر شده و گزارشگر به دوروی سکه شهر فرودگاهی پرداخته است. روی اول سکه به مراحل پیشرفت این فرودگاه اشاره دارد. البته طرح مطالعاتی این فرودگاه در دهه ۱۳۴۰ شمسی آغاز شده بود، اما عملیات اجرایی آن در روزهای چپ این گزارش آغاز شده است. روی دیگر سکه نکته ای دیگر را بازگو می کند که همچنان مغفول مانده. در این گزارش آمده است که غرض اودرها در این بیابان علاوه بر ساخت شهر فرودگاهی برکت دیگری هم داشته و آن هم کشف شهری کوچک و باستانی در دل تپه های باستانی معمولین در جوار فرودگاه است. در بخشی از این گزارش پرسشی طرح شده که به نظر می رسد همچنان بعد از گذشت ۳۰ سال بی جواب باقی مانده، پرسشی که مسئولان وزارت میراث فرهنگی، گنج دشگری و صنایع دستی باید به آن پاسخ دهند. پرسش گزارشگر روزنامه همشهری ۳۰ سال پیش این بود: آیا توسعه طرح آبی فرودگاه تپه های باستانی را قربانی خواهد کرد؟

